
**Predstavitev ukrepov za
pomoč gospodarstvu ob
poplavah 2023**

---

19. september 2023

ODPRAVA NARAVNIH NESREČ IN UKREPI ZA ODPRAVO NEDAVNIH POPLAV

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč (ZOPNN-F), ki je bil sprejet 9. 8. 2023 v Državnem zboru in objavljen v Uradnem listu 10. 8. 2023, določa ukrepe za izboljšanje pomoči prizadetim zaradi naravnih nesreč. Zakon je stopil v veljavo 11. 8. 2023.

Ena od najpomembnejših sprememb je razširitev definicije naravne nesreče. Zdaj se kot naravni nesreče štejejo tudi ekstremni vremenski dogodki, kot so suše, toče in poplave. Ta sprememba bo omogočila, da se pomoč prizadetim zaradi teh dogodkov zagotavlja lažje in hitreje.

Prav tako pomembna sprememba je uvedba ukrepov za preprečevanje naravnih nesreč. Zakon zdaj določa, da morajo občine in druge pristojne institucije sprejeti ukrepe za preprečevanje naravnih nesreč, kot so gradnja protipoplavnih naprav in varnostno vzdrževanje objektov.

ZOPNN-F prinaša tudi spremembe v postopku dodeljevanja pomoči prizadetim zaradi naravnih nesreč.

Poleg zgoraj navedenega interventne ukrepe po poplavah v avgustu 2023 natančneje določa še Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 (ZIUOPZP), ki je bil sprejet v Državnem zboru dne 31. 8. 2023 in objavljen v uradnem listu dne 1. 9. 2023. Zakon, ki je v veljavo stopil dne 2. 9. 2023, na določenih mestih spreminja oziroma dopolnjuje ZOPNN, posega pa tudi v nekatere druge zakone ter dodaja ukrepe za sanacijo škode in dodelitev sredstev za prizadete v poplavah avgusta 2023.

Naša pisarna bo nadaljevala s spremljanjem zakonodaje in interventnih ukrepov, pripravila pregled ukrepov tudi z vidika drugih pravnih področji in ažurno objavljala prispevke ter relevantne pravne informacije na [naši spletni strani](#) in [LinkedIn profilu](#).

Upamo, da bodo sprejeti ukrepi v tej naravni nesreči prizadetim ljudem olajšali življenje in ustrezno pomagali gospodarstvu.

Jadek & Pensa

PREGLED ZAČASNIH UKREPOV Z VIDIKA DELODAJALCEV IN ZAPOSLENIH

Iris Pensa, Partnerka

GLAVNI ZAČASNI UKREPI Z VIDIKA DELODAJALCEV

Glavni ukrepi so:

- zvišanje nadomestila plače za zaposlene, ki ne morejo opravljati dela zaradi višje sile;
- polno povračilo nadomestil plač zaposlenih, ki ne morejo opravljati dela zaradi višje sile;
- polno povračilo nadomestil plač zaposlenih, ki odpravljajo posledice poplav in plazov;
- delno povračilo plače zaposlenih na začasnem čakanju iz razloga nezmožnosti zagotavljanja dela s strani delodajalca zaradi posledic poplav in plazov;
- višji znesek solidarnostne pomoči (do 10.000 EUR), ki se ne všteva v davčno osnovo iz dohodka iz delovnega razmerja.

14. AVGUST JE DELA PROST DAN

V letu 2023 kot dela prost dan v Republiki Sloveniji določi 14. avgust.

Navedeno pomeni, da bo imel 14. 8. 2023 enak status kot običajni dela prosti dnevi v Sloveniji. Delavci bodo na ta dan upravičeni odsotni z dela skladno s členom 166 ZDR-1 in bodo upravičeni do nadomestila plače v 100 % znesku.

V kolikor bodo delavci na ta dan delali skladno z interno razporeditvijo delovnega časa (štiri izmensko delo) bodo delavci upravičeni do dodatkov za delo v posebnih pogojih dela.

DODATNA PRAVICA DO ODSOTNOSTI Z DELA ZA PROSTOVOLJCE

Prostovoljec, ki opravlja prostovoljsko delo v okviru prostovoljske organizacije, ima pravico do plačane odsotnosti z dela največ sedem delovnih dni zaradi odpravljanja posledic poplav.

V času odsotnosti prostovoljec prejema 100 % nadomestilo plače. Izplačana nadomestila plač prostovoljcev bo delodajalec prejel povrnjena v celoti.

Zahtevek za povračilo nadomestila plače vloži delodajalec na Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje, prek Uprave za javna plačila, kot e-račun in mora vsebovati:

- izpolnjen in podpisan obrazec zahtevka ([obrazec](#)), ki je priloga te informacije in ne sme obsegati več kot za sedem delovnih dni,
- potrdilo o udeležbi na prostovoljskem opravljanju nalog pomoči ob poplavah v avgustu 2023, ki ga izda prostovoljska organizacija.

NADOMESTILO PLAČE ZARADI NEZMOŽNOSTI OPRAVLJANJA DELA ZARADI VIŠJE SILE

Odsotnost iz naslova višje sile se v pripadajoči višini nadomestila plač delavcev izenačuje s čakanjem na delo, in sicer bo tudi nadomestilo plače iz naslova odsotnosti zaradi višje sile določeno in izplačano v višini 80 % osnove (ne več 50 %) in ne nižje od minimalne plače v Sloveniji (1.203,36 EUR bruto).

Kot odsotnost zaradi višje sile se šteje nezmožnost prihoda na delo, nezmožnost opravljanja dela **zaradi opravljanja nujnih ravnanj odpravljanja škode ali opravljanja nujnih ravnanj za zavarovanje življenja ali zdravja ljudi in živali ter odvratanje in preprečevanje škode ali druge okoliščine nezmožnosti opravljanja dela zaradi posledic naravne nesreče.**

Delavec mora o odsotnosti zaradi višje sile in o vseh okoliščinah obvestiti delodajalca v roku treh delovnih dni od nastanka razloga.

POVRAČILO NADOMESTILA PLAČE ZARADI NEZMOŽNOSTI OPRAVLJANJA DELA ZARADI VIŠJE SILE IN OBVEZNOSTI DELODAJALCEV, KI PREJMEJO POVRAČILO NADOMESTILA PLAČE

Izplačana nadomestila plače delavcev, ki zaradi višje sile ne morejo delati, bodo delodajalci dobili povrnjene v celoti za obdobje od 3. 8. 2023 do 31. 12. 2023. Delodajalec sicer ne bo mogel uveljavljati povračila izplačanih nadomestil plače za tiste delavce, ki so v odpovednem roku.

Delodajalec bo lahko uveljavljal pravico do povračila nadomestil plač delavcev, odsotnih zaradi višje sile [z elektronsko vlogo](#), ki jo vloži pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje.

Delodajalec v obdobju prejemanja povračil izplačanih nadomestil:

- ne sme začeti postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga delavcem, ki zaradi višje sile ne morejo opravljati dela in za katere je uveljavljal povračilo izplačanih nadomestil plače;
- ne sme odpovedati pogodbe večjemu številu delavcev, razen če je bil postopek začet že pred 3. 8. 2023.

Delodajalec ne sme v letu 2023 od 3. 8. 2023 izplačati dobička, opraviti nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev izplačil ali izplačati nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu ali kasneje izvršiti teh plačil za leto 2023. V kolikor to stori, bo moral prejeta povračila vrniti.

ZAČASNO ČAKANJE NA DELO

V kolikor delodajalec, ki je registriran najpozneje od 2. 8. 2023 dalje, začasno ne more zagotavljati dela delavcem zaradi posledic poplav, lahko napoti posameznega delavca na začasno čakanje na delo največ za obdobje od 3. 8. 2023 do 31. 10. 2023. Vlada lahko sicer ukrep podaljša s sklepom najdlje do 31. 12. 2023.

Delavec v času začasnega čakanja na delo načeloma ohrani vse pravice iz delovnega razmerja in ima pravico do nadomestila plače v višini 80 % plače in ne nižje od minimalne plače v Sloveniji (1.203,36 EUR bruto).

POVRAČILO NADOMESTILA PLAČE ZARADI ZAČASNEGA ČAKANJA NA DELO IN OBVEZNOSTI DELODAJALCEV, KI PREJMEJO POVRAČILO NADOMESTILA PLAČE

Delodajalci, ki napotijo delavca na začasno čakanje na delo, ker začasno ne morejo zagotavljati dela zaradi posledic poplav, lahko uveljavljajo delno povračilo izplačanih nadomestil plače v višini 80 % izplačanega nadomestila plače, vendar ne več, kot znaša povprečna mesečna plača v Republiki Sloveniji za mesec maj 2023 (2.208,15 EUR bruto). Delodajalci ne morejo uveljavljati delnega povračila nadomestila plače za tiste delavce, ki so v odpovednem roku.

Delodajalec bo lahko uveljavljal pravico do delnega povračila nadomestil plač delavcev z [elektronsko vlogo](#), ki jo vloži pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje v 15 dneh od napotitve delavcev na začasno čakanje.

V obdobju prejemanja povračila izplačanih nadomestil plače delodajalec ne sme odrediti nadurnega dela ali začasno prerazporediti delovnega časa, če to delo lahko opravi z delavci na začasnem čakanju na delo.

Delodajalec v obdobju prejemanja povračil izplačanih nadomestil in za čas, ki je enak obdobju prejemanja povračil izplačanih nadomestil:

- ne sme začeti postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga delavcem, ki jih je napotil na začasno čakanje na delo;

- ne sme odpovedati pogodbe večjemu številu delavcev, razen če je bil postopek začet že pred 3. 8. 2023.

Delodajalec ne sme v letu 2023 od 3. 8. 2023 izplačati dobička, opraviti nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev izplačil ali izplačati nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu ali kasneje izvršiti teh plačil za leto 2023. V kolikor to stori, bo moral prejeta povračila vrniti.

POVRAČILO IZPLAČANE PLAČE DELAVCEM, KI ODPRAVLJAJO POSLEDICE POPLAV IN PLAZOV

Delodajalci, ki so delavcem odredili drugo delo zaradi odpravljanja posledic poplav in plazov, lahko uveljavljajo povračilo izplačanih plače v višini 100 % izplačanih plač, vendar ne več, kot znaša povprečna mesečna plača v Republiki Sloveniji za mesec maj 2023 (2.208,15 EUR bruto).

Delodajalec bo lahko uveljavljal pravico do delnega povračila nadomestil plač delavcev z [elektronsko vlogo](#), ki jo vloži pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje v 15 dneh od odreditve obveznosti, oziroma če so odredili obveznost že pred 2. 9. 2023, v 15 dneh od uveljavitve zakona (torej najkasneje 18. 9. 2023).

V obdobju prejemanja povračila izplačanih plač mora delodajalec ustrezno izplačevati plače delavcem.

Delodajalec in tisti, ki z delodajalcem delujejo kot en subjekt s skupnim virom nadzora, ne sme v letu 2023 od 3. 8. 2023 izplačati dobička, opraviti nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev izplačil ali izplačati nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu ali kasneje izvršiti teh plačil za leto 2023. V kolikor to stori, bo moral prejeta povračila vrniti,

DRŽAVNA POMOČ

Povračila izplačanih nadomestil plače se štejejo za državno pomoč, zato je pomembno, da vsota povračil nadomestila plač delavcev in sredstev, dodeljenih kot izplačilo zavarovalnega zneska, prejetih donacij ter sredstev, dodeljenih iz državnega proračuna in občinskih proračunov, ni večja od dejanske škode.

SOLIDARNOSTNA POMOČ

Zviša se višina solidarnostne pomoči, ki se ne šteje v davčno osnovo in sicer se enkratna solidarnostna pomoč, ki jo izplača delodajalec v letu 2023, za hujšo škodo, nastalo delojemalcu zaradi naravne nesreče poplav v avgustu 2023, do višine 10.000 EUR (prej 2.000 EUR) ne všteva v davčno osnovo iz dohodka iz delovnega razmerja.

Solidarnostna pomoč se lahko izplača v več obrokih.

Za hujšo škodo se šteje škoda, ki ogroža zdravje in povzroča neprimerno življenjsko okolje za bivanje.

Izplačilo solidarnostne pomoči je sicer predmet kolektivnega urejanja, zato je treba v pripravo izplačil ustrezno vključiti sindikate. Pomembno je pregledati že obstoječe sisteme solidarnostnih pomoči v kolektivnih pogodbah in pripraviti ustrezen dogovor s sindikatom, da bo jasno določeno, katera in kakšna solidarnostna pomoč se izplačuje.

SOLIDARNOSTNA DELOVNA SOBOTA (delovnopravni vidik)

V okviru solidarnostne delovne sobote delodajalci in delavci prispevajo sredstva v Sklad za obnovo Slovenije namesto oziroma v okviru solidarnostnega prispevka.

Gre za prostovoljno odločitev delodajalcev in delavcev. Pred izvedbo solidarnostne delovne sobote se mora delodajalec posvetovati s sindikati oziroma svetom delavcev oziroma zborom delavcev. Delavec, ki se odloči sodelovati, mora dati pisno soglasje, da je pripravljen opravljati delo, ki presega običajen delovni čas in da prispeva sredstva za omilitev škode, nastale zaradi poplav in plazov v avgustu 2023.

Ure, preživete med solidarnostno delovno soboto, se evidentirajo v evidenci delovnega časa. Zaradi izvedbe solidarnostne delovne sobote je mogoče tudi presehati omejitve opravljanja nadur. Kljub temu pa se morajo upoštevati tudi ostala pravila glede delovnega časa, odmorov in počitkov v skladu z Zakonom o delovnih razmerjih.

Glede na prejeta pojasnila in predlog ZIUOPZP še ni jasno, ali je treba za opravljeno delo na solidarnostno soboto plačati tudi ustrezne dodatke na nadurno delo ali ne. Iz predloga zakona namreč izhaja, da naj bi se dodatki na nadurno delo plačali za delo na solidarnostno delovno soboto, vendar se po prejetih pojasnilih Ministrstva za delo zdi, da temu ni tako.

DAVČNOPRAVNA VPRAŠANJA, VEZANA NA ZAČASNE UKREPE

Veronika Bratož, Davčna svetovalka

DAVČNA OBRAVNAVA IZPLAČIL DELODAJALCEV NJIHOVIM ZAPOSLENIM – UČINKI PRI ZAPOSLENEMU

Pomoči so posameznikom lahko izplačana:

(i) Neposredno s strani delodajalca

Hujša škoda

Dohodnine je oproščena solidarnostna pomoč, ki jo delodajalec izplača delavcu za hujšo škodo, nastalo delavcu zaradi naravne nesreče poplav v avgustu 2023, če so izpolnjeni naslednji pogoji (člen 52 ZOPNN-F v povezavi s točko 7 člena 44 ZDoh-2 in prvim odstavkom člena 11 Uredbe o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja):

- lahko izplačana v denarju ali v naravi (možno tudi kombinirano izplačilo),
- lahko izplačana v več delih – možni so tudi popravki predhodno predloženih obračunov davčnega odtegljaja, če je bila solidarnostna pomoč izplačana pred uveljavitvijo člena 52 ZOPNN-F, rok je najkasneje 30 dni po uveljavitvi ZIUOPZP (člen 61 ZIUOPZP),
- izplačana v letu 2023,
- obstoj hujše škode zaradi poplav, tj. škoda, ki ogroža zdravje in povzroča neprimerno življenjsko okolje za bivanje,
- ne presega 10.000 EUR.

Škoda

Če delavcu ne bi nastala škoda, ki bi ogrožala zdravje in povzročala neprimerno življenjsko okolje za bivanje, bi pa bila posledica poplav, lahko delodajalec delavcu izplača solidarnostno pomoč v skladu s točko 7 člena 44 ZDoh-2 in prvim odstavkom člena 11 Uredbe o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja. Takšna solidarnostna pomoč je neobdavčena do zneska 2.000 EUR.

Delavec mora delodajalcu izkazati škodo oziroma prizadetost zaradi poplav z ustreznimi dokazili o nastanku takšne škode (zapisnik o prijavi škodnega dogodka na delojemalčevem prebivališču zavarovalnici, cenitve, fotografije, iz katerih je razvidna škoda na delojemalčevem prebivališču, računi popravil, dokazila o prejetih sredstvih za popravke škode ipd.).

(ii) Preko posebnih organizacij

Dohodnine so oproščena:

- izplačila pomoči socialno ali drugače ogroženim osebam, ki so dana s strani organizacij, ki imajo v skladu z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije, status humanitarne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega ali zdravstvenega varstva, in od organizacij, ki imajo v skladu z zakonom, ki ureja invalidske organizacije, status invalidske organizacija, ki deluje v javnem interesu na področju invalidskega varstva (točka 6 člena 20 ZDoh-2),
- izplačila pomoči potrebnim osebam, ki so dana s strani dobrodelnih ustanov, katerih ustanovitev in poslovanje je v skladu z zakonom, ki ureja ustanove (točka 7 člena 20 ZDoh-2),
- v obdobju od 4. avgusta 2023 do 31. decembra 2023 se za prostovoljna gasilska društva, ki delujejo v občinah, prizadetih zaradi poplav in plazov, kot del njihove naloge šteje tudi zbiranje in razdeljevanje denarnih in drugih sredstev fizičnim osebam, ki so bile prizadete zaradi poplav in plazov. Tudi takšne pomoči so pri prejemniku oproščene dohodnine (člen 19 ZIUOPZP),

-
- izplačila preko sindikata, če je pomoč izplačana pod pogoji, ki so določeni z aktom, ki ga sprejme reprezentativni sindikat na ravni države (točka 5 člen 20 ZDoh-2).

(iii) Zbiranje sredstev zaposlenih s strani delodajalca in razdelitev pomoči potrebnim zaposlenim:

- gre za darovanje fizične osebe drugi fizični osebi (neobdavčeno do višine 5.000 EUR),
- če je pomoč izplačana iz računa podjetja, mora podjetje zagotoviti seznam darovalcev z zneski posameznih pomoči oz. dokazila, da ne gre za sredstva podjetja, ampak zaposlenih (z izjavami delavcev, dokazili o izvedenih odtegljajih ipd.),
- odtegljaji morajo biti izvedeni skladno z delovnopravno zakonodajo.

OBVEZNI SOLIDARNOSTNI PRISPEVEK IN SOLIDARNOSTNA DELOVNA SOBOTA

(i) Obvezni solidarnostni prispevek:

- plačajo fizične (davčni rezidenti Slovenije in zavezanci za dohodnino za leto 2023 in 2024) in pravne osebe (zavezanci v skladu z zakonom, ki ureja davek od dohodkov pravnih oseb, za leto 2023 oziroma 2024, razen zavezancev, ki so po zakonu, ki ureja davek od dohodkov pravnih oseb, opredeljeni kot zavezanci, ki so ustanovljeni za opravljanje nepridobitne dejavnosti),
- prispevka so oproščene fizične osebe, katerih skupna osnova za obračun obveznega solidarnostnega prispevka ne presega 35 % povprečne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za leto 2023 oziroma za leto 2024,
- fizične osebe plačajo obvezni solidarnostni prispevek od predpisane osnove, tj. vsota bruto dohodkov, ki se v skladu z Zakonom o dohodnini všttevajo v letno davčno osnovo, vključno z izplačilom dela plače za poslovno uspešnost. Prav tako se prispevek obračuna od vsote bruto dohodkov fizične osebe, ki se v skladu z ZDoh-2 ne všttevajo v letno davčno osnovo, tj. najemnine, obresti, dividende, dobiček iz kapitala, in so prejeti oziroma doseženi v letu 2023 oziroma 2024, zmanjšanih za davčno priznane stroške, razen dohodkov iz dejavnosti, dohodkov, ki so oproščeni plačila dohodnino oziroma se ne všttevajo v davčno osnovo,
- osnova za obračun prispevka fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost, je davčna osnova dohodka iz dejavnosti pred zmanjšanjem za pokrivanje izgub in olajšav,
- pravne osebe plačajo obvezni solidarnostni prispevek od predpisane osnove, tj. od dohodka glede na Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb pred zmanjšanjem za pokrivanje izgub in olajšav.
- prispevek se obračuna od osnove v višini 0,3 % za fizične osebe ter 0,8 % za fizične osebe, ki opravljajo dejavnost, in pravne osebe.
- obvezni solidarnostni prispevek se ne šteje za odhodek po zakonu, ki ureja davek od dohodkov pravnih oseb, in zakonu, ki ureja dohodnino.

(ii) Solidarnostna delovna sobota:

- prostovoljna,
- največ ena sobota v letu 2023 in ena sobota v letu 2024 (ali drug dan, če je delovni proces oblikovan tako, da redno delo poteka tudi v soboto),

-
- soglasje delavca (pisno soglasje delavca z opravljanjem dela in pisno soglasje delavca o odpovedi znesku dela plače za tisti dan) in delodajalca (delodajalec določi solidarnostno delovno soboto po posvetovanju s sindikatom, svetom delavcev ali delavskim zaupnikom, če tega ni, pa z delavci pri delodajalcu),
  - delodajalec določi solidarnostno delovno soboto po posvetovanju s sindikatom, svetom delavcev ali delavskim zaupnikom, če tega ni, pa z delavci pri delodajalcu,
  - prispevek delavca je znesek plače delavca za opravljeno delo v okviru solidarnostne delovne sobote po obračunanih davkih in obveznih prispevkih za socialno varnost (neto plača, pri čemer se stroški prevoza in malice ne štejejo za plačo),
  - prispevek delodajalca je enak znesku prispevka delavca (neto plača delavca),
  - znesek zmanjšuje solidarnostni prispevek določen s členom 101 ZIUOPZP, vendar največ do višine obveznega solidarnostnega prispevka,
  - prispevek delodajalca se ne šteje za olajšavo za donacije ali za odhodek po zakonu, ki ureja davek od dohodkov pravnih oseb.

DAVEK OD DOHODKOV PRAVNIH OSEB

Odhodki iz naslova solidarnostne pomoči so pri delodajalcu obravnavani kot davčno priznani za namene DDPO (člen 35 ZDDPO-2).

Donacija izvedena s strani pravne osebe drugi pravni osebi pri darovalcu predstavlja odhodek, ki davčno ni priznan (člen 30 ZDDPO-2), pri prejemniku pa prihodek, ki povečuje davčno osnovo za DDPO.

Odhodki zaradi odpisa ali odprave pripoznanja blaga v poslovnih knjigah, ki je posledica uničenja, so praviloma davčno priznani (je pa potrebno oblikovati ustrezno knjigovodsko listino, katero spremljajo dokazila o uničenju in nadaljnji usodi uničenega sredstva, npr. Listine o odvozu na odpad, v recikliranje ipd.).

Možnost znižanja akontacij ob predložitvi vloge, davčnega obračuna za davčno obdobje pred vložitvijo vloge, ocene davčne osnove za tekoče leto ter podatkov, ki dokazujejo spremembo ocene davčne osnove.

Če je bilo v nesreči izgubljeno sredstvo, za katerega je bila že izkoriščena davčna olajšava za investiranje, in je obdobje od pridobitve krajše od treh let, zavezancu ni potrebno povečati davčne osnove za znesek izkoriščene olajšave, če je uničenje posledica poplav in plazov (člen 20 ZIUOPZP v povezavi s šestim odstavkom 55.a člena ZDDPO-2).

Donacije humanitarnim in gasilskim društvom niso davčno priznan odhodek (člen 30 ZDDPO-2). Podjetje pa lahko uveljavlja davčno olajšavo za obe donaciji (člen 59 ZDDPO-2).

DAVEK NA DODANO VREDNOST

Oprostitev carine in uvoznega DDV le za državne organizacije ali druge dobrodelne ali človekoljubne organizacije (člen 61/1 Uredbe 1186/2009).

Uničenje blaga, nastalo zaradi višje sile, ni predmet DDV (člen 17 Pravilnika o izvajanju ZDDV-1).

Če pride do uničenja osnovnega sredstva pa obdobje za popravek odbitka DDV še ni poteklo, se s trenutkom, ko je sredstvo uničeno, konča tudi obdobje popravka odbitka (odprto vprašanje dokazovanja uničenja) (člen 112 Pravilnika o izvajanju ZDDV-1).

Brezplačno opravljene storitve žrtvam poplav, ki so opravljene v okviru opravljanja dejavnosti zavezanca za poslovni namen, niso predmet DDV (če ne gre za primere iz člena 15 ZDDV-1).

Brezplačna dobava blaga žrtvam poplav je predmet DDV, če je bil predhodno vezano na to blago uveljavljen odbitek DDV (davčna osnova za donirano hrano je lahko enaka 0, pod pogoji iz člena 38(2) Pravilnika o izvajanju ZDDV-1).

Če je blago kupljeno z namenom, da bo donirano, davčni zavezanec nima pravice do odbitka DDV že v času nakupa (ne gre za uporabo za namene obdavčenih transakcij, člen 63 ZDDV-1).

Davek na dodano vrednost se obračunava in plačuje po posebni nižji stopnji 5 % za dobavo tipiziranih gasilskih vozil, posebne zaščitne in reševalne opreme ter orodij za opravljanje nalog gasilstva, običajno namenjenih za uporabo pri intervencijah (člen 121 ZIUOPZP).

NADOMESTILO ZA UPORABO STAVBNEGA ZEMLJIŠČA

Občina lahko davčnemu zavezancu (tako fizični kot pravni osebi), ki mu je kot posledica poplav in plazov na nepremičnini nastala hujša škoda, določi izplačilo v celotni ali delni višini nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča za leto 2023 za to nepremičnino.

Sredstva, pridobljena iz naslova izplačila, lahko upravičenec porabi za odpravo posledic škode, ki jo potrdi pooblaščen cenilec.

Če občina ugotovi, da je upravičenec predložil neresnične podatke, da škoda ni bila pravilno ocenjena ali je upravičenec porabil sredstva za odpravo posledic škode v nasprotju z zakonom, upravičencu določi rok za vračilo prekomerno prejete pomoči. Po poteku roka za vračilo prekomerno prejete pomoči in do vračila se upravičencu obračunavajo zakonske zamudne obresti po zakonu, ki ureja predpisano obrestno mero zamudnih obresti.

Izplačila fizičnim osebam, razen izplačil povezanih z opravljanjem dejavnosti, so oproščena plačila davkov in prispevkov.

Upravičenec, ki je uveljavil pomoč, mora, če je pri njem ali pri osebah, ki skupaj z upravičencem delujejo kot en subjekt s skupnim virom nadzora, od uveljavitve ZIUOPZP v letu 2023 oziroma v naslednjih letih za leto 2023, prišlo do izplačila dobička, nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačil nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu, o tem obvestiti občino najpozneje v dveh mesecih po izplačilu.

UGODNEJŠA DAVČNA OBRAVNAVA NASTANITEV

Dohodki v obliki brezplačne uporabe nastanitvenih zmogljivosti ali v obliki zagotovitev nastanitve s plačilom znižane najemnine, ki ga prejmejo osebe, ki so bile zaradi utrpljene hujše škode na osebнем premoženju zaradi poplav in plazov primorane poiskati novo ali začasno nastanitev, se do konca leta 2024 ne štejejo za dohodek po ZDoh-2.

Zavezancu po ZDDPO-2 ali zavezancu po ZDoh-2, ki opravlja dejavnost in ugotavlja davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov, se odhodki, ki so oziroma bodo nastali do konca leta 2024, zaradi zagotavljanja nastanitve zgoraj omenjenim osebam pri ugotavljanju davčne osnove po ZDDPO-2 in ZDoh-2 upoštevajo kot davčno priznani.

UKREPI DRŽAVNE POMOČI GOSPODARSTVU

Janja Zaplotnik, LL.M., Partnerka

Jaka Rogelj, LL.M., Odvetniški pripravnik

UVODNO

Odpravo posledic poplav iz avgusta 2023 urejata dva zakona, in sicer Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč (začel veljati 11. 8. 2023) ter Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023, ki je stopil v veljavo dne 2. 9. 2023 ter je nekoliko dopolnil ZOPNN, a ga v delu, ki se nanaša na povračilo škode podjetjem po poplavah, v bistvenem ni spremenil.

V nadaljevanju predstavljamo ključne, še aktualne (člen 18 ZOPNN-F določa tudi ukrep predplačil sredstev za odpravo škode tistim upravičencem, ki zaradi posledic naravne nesreče ne morejo poslovati ali imajo oteženo poslovanje, največ do višine 10 % predhodne ocene škode – rok za oddajo vlog za predplačila je že bil določen za 1. 9. 2023), ukrepe državne pomoči podjetjem po ZOPNN oz. ZIUOPZP.

SREDSTVA ZA ODPRAVO POSLEDIC ŠKODE V GOSPODARSTVU

Bistveni ukrep pomoči, ki ga za podjetja določa država na podlagi ZOPNN, je dodelitev nepovratnih sredstev za odpravo posledic škode. Sredstva so namenjena za odpravo škode na strojih in drugi opremi, škode zaradi uničenja zalog ter za morebitni izpad prihodka.

Škoda na objektih za izvajanje dejavnosti v skladu z ZOPNN ne sodi v škodo v gospodarstvu. Podjetjem to škodo lahko krijejo posamezne občine v skladu s pravili občin.

Med upravičence do sredstev za odpravo posledic škode v gospodarstvu na podlagi člena 44.e ZOPNN sodijo gospodarske družbe, podjetniki, posamezniki, zavodi in zadruge s sedežem v Republiki Sloveniji. Upravičence natančneje določa še sklep Uprave RS za zaščito in reševanje, ki opredeljuje regije, na katerih je prišlo do katastrofalnih posledic poplav. Upravičenci, ki so utrpeli škodo na teh prizadetih območjih, imajo pravico vložiti vlogo z oceno škode, na podlagi katere bo na koncu izdana odločba o dodelitvi sredstev državne pomoči za odpravo posledic škode.

Vlogo oz. oceno škode za pridobitev sredstev je treba Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport oddati na posebnem obrazcu za prijavo škode najkasneje do 20. 9. 2023, in sicer po posameznih škodnih kategorijah.

ŠKODA NA STROJIH IN OPREMI IN ZARADI UNIČENJA ZALOG

Upravičencem bo za škodo na strojih in drugi opremi ter zaradi uničenja zalog lahko dodeljenih do 50 % sredstev za odpravo posledic škode glede na potrjeno škodo s strani komisije za odpravo posledic škode v gospodarstvu.

Če so imeli upravičenci sklenjeno zavarovanje za proti naravni nesreči, je delež povračila škode na strojih, drugi opremi in zaradi uničenja zalog lahko še višji – do 60 % škode, ki jo potrdi komisija za odpravo posledic škode v gospodarstvu.

Način določanja škode natančneje določa Uredba o metodologiji za ocenjevanje škode.

Pri odločanju o višini sredstev za odpravo posledic škode v gospodarstvu člen 5(10) ZOPNN določa omejitve, in sicer vsota sredstev, dodeljenih po ZOPNN, in sredstev, dodeljenih kot izplačilo zavarovalnega zneska, prejetih donacij ter sredstev, dodeljenih iz državnega proračuna in občinskih proračunov, ne sme presežati dejansko nastale škode.

IZPAD PRIHODKA

Zadnja kategorija škode, povračilo katere določa člen 44.f ZOPNN, je izpad prihodka. Tudi v primeru izpada prihodka je podjetje upravičeno do njegove povrnitve v deležu, ki je odvisen glede na obstoj zavarovanja (gl. zgoraj pri škodi na zalogah in na opremi).

Oceno škode zaradi izpada prihodkov predstavlja nadomestilo povprečnih mesečnih vrednosti ustvarjene dodane vrednosti oškodovanca za obdobje, za katerega se pričakuje, da svojega poslovanja še ne bo mogel vrniti v stanje pred nesrečo (normalizacija poslovanja). Natančnejša pravila glede tega določa člen 51.a Uredbe o metodologiji za ocenjevanje škode.

Tudi v tem primeru pa velja omejitev iz člena 5(10) ZOPNN glede tega, da sredstva, prejeta za odpravo škode, ne smejo presežati zneska dejansko nastale škode.

UKREPI ZA ZAGOTAVLJANJE LIKVIDNOSTI

ZOPNN in ZIUOPZP določata tudi ukrepe za zagotavljanje likvidnosti, ki trenutno še niso natančneje urejeni, pričakovati pa je njihovo operacionalizacijo v prihodnosti.

Finančni inženiring

Člen 44.h ZOPNN določa ukrep finančnega inženiringa, ki ima lahko obliko kreditov ali garancij, ki so namenjeni odpravi posledic škode. Višina kredita ali garancije ne sme biti višja od škode, potrjene s strani pooblaščenega cenilca, in se lahko dodeli le za tisti del škode, ki ni predmet nadomestila škode po drugih ukrepih. Tudi upravičence za ta ukrep opredeljuje člen 44.e ZOPNN (gl. zgoraj pod 2).

Tako je za posojila določena podlaga za oblikovanje posojilnega sklada do višine 100 milijonov EUR. V ta sklad 30 % sredstev zagotavlja država, v preostanku, torej 70 %, pa ga zagotavlja SID banka. Glede na to, da gre za namenski sklad in da se sredstva črpajo z namenom financiranja odprave posledic naravnih nesreč, morajo biti sredstva iz sklada porabljena v roku 2 let od ustanovitve sklada.

Do 100 milijonov EUR pa bo namenjenih tudi za oblikovanje garancijske sheme. Posamezni upravičenec lahko prejme garancijo, če iz dokumentacije izhaja finančna sposobnost posojilojemalca za vračilo posojila. Garancijska shema je na voljo do porabe sredstev oziroma do dveh let po oblikovanju garancijske sheme.

Posojila in garancije, ki so del finančnega inženiringa, se dodeljujejo skladno s členom 50 Uredbe Evropske Unije o splošnih skupinskih izjemah ali po pravilu de minimis, torej bo treba zagotoviti tudi, da bodo izpolnjeni pogoji po navedenih predpisih EU.

Likvidnostni krediti

Poleg finančnega inženiringa člen 54 prehodnih določb ZOPNN-F predvideva še spremembo pri porabi sredstev, ki jih je država namenila gospodarstvu na podlagi Zakona o pomoči gospodarstvu za omilitev posledic energetske krize (v nadaljevanju ZPGOPEK).

Člen 54 prehodnih določb tako ZOPNN-F določa, da se sme sredstva, ki jih je država namenila gospodarstvu za odpravljanje posledic energetske krize, natančneje sredstva iz člena 49(4) ZPGOPEK, porabiti tudi z namenom zagotavljanja likvidnosti v gospodarstvu, ki je nastala kot posledica poplav v avgustu 2023. Sredstva za izvajanje finančnih produktov v višini do 10 milijonov eurov za Javni sklad Republike Slovenije za podjetništvo za leti 2023 in 2024 in 20 milijonov eurov za Javni sklad Republike Slovenije za regionalni razvoj za leto 2023 in 10 milijonov eurov za Javni sklad Republike Slovenije za regionalni razvoj za leto 2024 bodo tako na voljo tudi za likvidnostne kredite za odpravo posledic poplav.

Odlog plačil obveznosti iz kreditnih pogodb javnih skladov

ZOPNN-F je kot eno iz med možnosti za sanacijo posledic poplav v avgustu 2023 predvidel tudi odlog plačil obveznosti iz kreditnih pogodb z javnimi skladi, katerih ustanoviteljica je Republika Slovenija (npr. Eko sklad, Slovenski podjetniški skladi). Omenjeni javni skladi na podlagi vloge kreditojemalca lahko, zaradi okoliščin, povezanih s posledicami poplav v avgustu 2023, odobrijo

---

odlog plačila obveznosti iz kreditne pogodbe za največ 12 mesecev, če posamezne obveznosti iz kreditne pogodbe, za katere kreditojemalec zahteva odlog plačila, še niso zapadle v plačila do 11. 8. 2023.

Do tega ukrepa so upravičeni vsi kreditojemalci javnih skladov, katerih ustanoviteljica je Republika Slovenija in ki izpolnjujejo zgoraj navedene pogoje. Kreditojemalec mora v vlogi pojasniti, da zaradi okoliščin, povezanih s posledicami poplav v avgustu 2023, začasno ne more zagotavljati poplačila obveznosti po kreditni pogodbi. Vlogo za odlog plačila je treba vložiti najkasneje do 31. 12. 2023.

Javni sklad in kreditojemalec se z aneksom h kreditni pogodbi dogovorita za čas trajanja odloga plačila obveznosti iz kreditne pogodbe, vendar največ za 12 mesecev. Odlog plačila pomeni prekinitev zapadlosti vseh obveznosti po kreditni pogodbi do izteka obdobja odloga. Odlog plačila ne vpliva na izračun višine posameznega obroka v skladu s kreditno pogodbo. Po izteku obdobja odloga plačila naslednji obrok zapade v plačilo v skladu z določbami aneksa h kreditni pogodbi z amortizacijskim načrtom, ki je priloga aneksa h kreditni pogodbi.

Začasni ukrep na področju bančnih posojil

Člen 152 ZIUOPZP za zagotavljanje likvidnosti podjetjem predvideva tudi odlog plačila bančnih posojil za obdobje 12 mesecev, in sicer za obveznosti, ki še niso zapadle v plačilo do dne 31. 7. 2023.

Ukrep zavezuje banke in hranilnice, ki imajo sedež oziroma podružnico v Sloveniji, in je namenjen kreditojemalcem, ki so v poplavah in plazovih v avgustu 2023 utrpeli škodo – v primeru gospodarskih družb najmanj v znesku 100.000 EUR, in imajo izpolnjene davčne obveznosti.

Kreditojemalci morajo vlogo z vsebino, ki je natančneje predpisana v členu 152 ZIUOPZP, nasloviti na svojo banko najkasneje do 31. 12. 2023. Gospodarska družba, ki sodi med velike družbe, bo morala med drugim utemeljiti, da zaradi poslovnih razlogov, povezanih s posledicami poplav ali plazov, ne more zagotavljati poplačila obveznosti po kreditni pogodbi z banko, ker bi takšno poplačilo lahko povzročilo težave z likvidnostjo v tej meri, da bi bila ogrožena solventnost družbe. Mikro, majhne in srednje gospodarske družbe pa so dolžne v vlogi med drugim utemeljiti, da zaradi poslovnih razlogov, povezanih s posledicami poplav ali plazov, ne morejo zagotavljati poplačila obveznosti po kreditni pogodbi z banko ter v ta namen predložiti opis poslovnega položaja zaradi posledic poplav ali plazov.

Posledice odloga opredeljuje člen 153 ZIUOPZP, ki določa, da se v primeru odloga prekinejo zapadlosti vseh obveznosti po kreditnih pogodbah do izteka obdobja odloga, v tem obdobju pa se na odloženi del glavnice obračunavajo obresti v višini 12-mesečnega EURIBOR + 0% oziroma po obrestni meri, ki je bila dogovorjena s pogodbo o kreditu, če bi bila ta ugodnejša za kreditojemalca.

ZAKLJUČEK

ZOPNN in ZIUOPZP torej že dajeta nekaj mehanizmov, ki bi morali sanacijo škode zaradi poplav vsaj nekoliko olajšati.

Pazljivo pa pri izplačilih dobička, nakupu lastnih delnic ali izplačilu nagrad poslovodstvu, če boste med upravičenci do ukrepov državne pomoči za odpravo škode zaradi poplav po ZOPNN ali člani skupine podjetij, v katero sodi tudi upravičenec. Člen 46.a(3) ZOPNN določa prepoved izplačila dobička, nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačil nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu, in to od 11. 8. 2023 do konca leta 2023 in za leto 2023, če želi upravičenec koristiti državno pomoč po ZOPNN. Prepoved je tokrat določena širše kot v primerih, ki so jih bili upravičenci vajeni iz predpisov o državnih pomočeh zaradi epidemije COVID-19 ali zaradi energetske krize – zadevajo tako neposrednega upravičenca kot tudi vse osebe, ki skupaj z upravičencem delujejo kot en subjekt s skupnim virom nadzora v smislu tretjega odstavka 3. člena Priloge I k Uredbi 651/2014/EU ali Uredbe 2022/2472/EU (tj. enotno podjetje). Če pride do navedenih ravnanj, je dolžan

---

upravičenec o tem obvestiti pristojni organ najpozneje v dveh mesecih po izplačilu. Na podlagi takšnega obvestila bo pristojni organ izdal odločbo, s katero bo naložil vračilo prejetih sredstev v 30 dneh po vročitvi odločbe, skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi po zakonu, ki ureja predpisano obrestno mero zamudnih obresti, ki tečejo od dneva poteka roka za vračilo prejete pomoči do dneva vračila.

VPLIV NARAVNIH NESREČ IN ZOPNN-F NA JAVNA NAROČILA

Borut Leskovec, Partner

Gregor Kovačič, Odvetnik

Gaja Tanko, odvetniška pripravnica

V luči aktualnih razmer, ko potekajo obsežne sanacije, predvsem vzpostavljanje in obnova uničene infrastrukture, se tudi v pravu, na področju javnih naročil, pojavljajo številni pravni izzivi. V nadaljevanju analiziramo in odgovarjamo na vprašanje, ali se v primeru izrednih razmer, kot so bile nedavne poplave, pravila in postopki, predvideni v členu 39(1) ZJN-3, sploh uporabljajo. Nadalje analiziramo, kateri postopek iz člena 39(1) ZJN-3 se zdi najbolj primeren glede na to, da trenutne razmere zahtevajo hitro postopanje z namenom čim prejšnje vzpostavitve normalnih pogojev za življenje. Nazadnje komentiramo novosti, ki sta jih za področje javnega naročanja prinesla ZOPNN-F in ZIUOPZP.

IZJEMA OD UPORABE ZJN-3

Člen 27(1) ZJN-3 ureja (izjemne) primere, za katere se ZJN-3 ne uporablja. Točka 8 člena 27(1) ZJN-3 določa, da se za javna naročila opreme, tehnike ter druga javna naročila za zagotovitev osnovnih pogojev za preživetje oziroma življenje ali takojšnjo preprečitev nastanka neposredno grozeče škode ob naravni ali drugi nesreči, skladno s predpisi o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, kadar je vrednost naročila nižja od vrednosti, od katerih dalje je potrebna objava v Uradnem listu Evropske unije, zakon (ZJN-3) ne uporablja.

Glede na veljavno ureditev bodo torej naročniki, ki nameravajo oddati naročilo, namenjeno zagotovitvi osnovnih pogojev za življenje, in naročilo, s katerim se preprečuje nastanek neposredno grozeče škode, to lahko storili neposredno, brez upoštevanja ZJN-3.

Skladno s pravilom, da je treba izjeme interpretirati ozko, velja izpostaviti, da je izjema iz točke 8 člena 27(1) ZJN-3 namenjena le naročilom, povezanim z zagotavljanjem osnovnih pogojev za življenje, ne pa na splošno vsem poslom, ki so povezani z odpravo posledic naravne nesreče. Ker naročnik v takih situacijah potrebuje javno naročilo *nemudoma*, je izjemo mogoče uporabiti takoj po nastanku nesreče, ne pa tudi v daljšem obdobju po nastanku nesreče. ZJN-3 prav tako omejuje oddajo takih naročil s pogoji, določenimi v specialnih predpisih o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Namen izjeme je v tem, da se v času izrednih razmer, ko sta potrebna hitra in učinkovita odzivnost za vzpostavitev prejšnjega stanja in odvrnitev nastanka škode, naročnika razbremeni administrativnega bremena, povezanega z izvedbo katerega izmed postopkov po pravilih ZJN-3.

POSTOPEK S POGAJANJI BREZ PREDHODNE OBJAVE IZ RAZLOGA SKRAJNE NUJNOSTI

Glede na to, da se izjema od uporabe pravil javnega naročanja ne bo mogla uporabiti v vseh primerih javnih naročil, povezanih z odpravo posledic nesreče, v nadaljevanju analiziramo vprašanje, kateri postopek po ZJN-3 se zdi najbolj primeren ob upoštevanju dejstva, da bo treba v večini primerov naročila izvesti *nemudoma* in spoštovanje vseh zahtev (odprtega ali omejenega postopka, ki sta v praksi najpogosteje uporabljena postopka) ne bo mogoče.

Postopek, kjer je spoštovanje načel javnega naročanja nekoliko razrahljano, je postopek s pogajanjem brez predhodne objave. V tem primeru naročnika ne zavezuje načelo zagotavljanja konkurence med ponudniki (člen 5 ZJN-3) kot tudi ne načelo enakopravne obravnave ponudnikov (člen 7 ZJN-3) in se lahko naročnik v postopku s pogajanjem brez predhodne objave pogaja tudi samo z enim samim ponudnikom. Naročnik o nameravani oddaji javnega naročila ni dolžan obvestiti javnosti (v ZJN-3 je sicer predvidena možnost objave obvestila za predhodno transparentnost), kot tudi ne pripraviti razpisne dokumentacije, še vedno pa mora evidentirati razloge za uporabo tega postopka in ravnanja izvršena tekom postopka. Za postopek s pogajanjem brez predhodne objave niso določeni minimalni roki za oddajo ponudb ali prijav za sodelovanje.

ZJN-3 v členu 46(1) določa primere, v katerih se lahko uporabi postopek s pogajanjem brez predhodne objave, med drugim tudi v primeru, ko zaradi *skrajne nujnosti*, nastale kot posledica dogodkov, ki jih naročnik ni mogel predvideti, *rokov za odprti ali omejeni postopek ali konkurenčni postopek s pogajanjem ni mogoče upoštevati* in pod pogojem, da naročnik, kadar je

---

to objektivno mogoče, gradnje, blago ali storitve po tem postopku odda le za čas do sklenitve pogodbe o izvedbi javnega naročila po izvedenem transparentnem postopku, ki ga mora za gradnje začeti najpozneje v 90 dneh od pravnomočnosti odločitve o oddaji naročila, za blago in storitve pa najpozneje v 30 dneh od pravnomočnosti odločitve o oddaji naročila. Okoliščine, s katerimi se utemelji skrajna nujnost, ne smejo biti take, da bi jih lahko pripisali naročniku (točka č) člena 46(1) ZJN-3).

Da naročnik lahko uporabil postopek s pogajanjem brez predhodne objave *iz razloga skrajne nujnosti*, morajo biti kumulativno izpolnjeni pogoji iz točke č) člena 46(1) ZJN-3: naročnik okoliščin za skrajno nujnost ni mogel predvideti; obstoji skrajna nujnost, da se javno naročilo odda takoj; skrajna nujnost je posledica nepredvidljivih dogodkov; okoliščin za skrajno nujnost ni mogoče pripisati naročniku; rokov za odprti ali omejeni postopek ali konkurenčni postopek s pogajanjem ni mogoče upoštevati. Pri tem velja izpostaviti zlasti slednji pogoj, ki naročniku nalaga, da izkaže, da ni mogel oddati javnega naročila po odprtem/omejenem/konkurenčnem postopku s pogajanjem *pod pogoji skrajšanih rokov*. ZJN-3 namreč naročniku tako v odprtem, omejenem kot konkurenčnem postopku s pogajanjem daje na voljo možnost, da v nujnem primeru, ki ga naročnik ustrezno utemelji, (samostojno) določi krajše roke za prejem prijav za sodelovanje in prejem ponudb (člen 44(7), 40(4), 41(9) ZJN-3).

PREHODNA UREDITEV JAVNIH NAROČIL PO ZOPNN-F IN INTERVENTNI UKREPI PO ZIUOPZP

V nadaljevanju bomo predstavili spremembe in dopolnitve Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč (ZOPNN-F), potem pa bomo predstavili še spremembe in novosti na področju javnih naročil, ki jih je prinesel interventni zakon (ZIUOPZP).

Prva sprememba, ki jo je uvedel že ZOPNN-F (in vanjo ZIUOPZP ni posegel), je režim javnih naročil za potrebe ožjih delov občine. Pred spremembo je postopke oddaje javnih naročil za ožje predele občin izvajala občina (člen 66(4) ZJN-3), od ZOPNN-F dalje pa lahko tudi ožji deli občin (npr. krajevne skupnosti) samostojno oddajajo in izvajajo javna naročila. Tudi za namene izračuna ocenjenih vrednosti javnih naročil in pragov se ožji deli občin skladno s členom 55 ZOPNN-F štejejo za samostojno enoto. Prehodna ureditev (ne glede na interventni zakon - ZIUOPZP) velja do 31. decembra 2023. Smisel takšne prehodne ureditve je v tem, da se ožjim delom občin dodeli nekoliko večji manevrski prostor, saj je v primeru ukrepov za odstranitev posledic poplav treba postopati hitro in učinkovito.

Druga sprememba, ki jo je prinesla novela ZOPNN-F, in prav tako ostaja v veljavi s sprejemom ZIUOPZP, je t. i. popravni mehanizem (člen 55(2) v delu prehodnih določb). Skladno s tem členom lahko naročniki dovolijo, da gospodarski subjekti, ki ne izpolnjuje obveznih dajatev in drugih denarnih nedavnih obveznosti (v vrednosti in pod pogoji iz prehodnih določb, člena 55 ZOPNN-F) svoje obveznosti izpolnijo v primernem roku, določenem s strani naročnika (pri čemer ta rok ne sme biti daljši od 30 dni). Tudi ta ureditev velja do 31. decembra 2023 in je interventni zakon ZIUOPZP ni spreminjal.

PODALJŠANJE POGODBENO DOGOVORJENIH ROKOV IN NOVOSTI GLEDE UREDITVE POGODBENIH KAZNI

Določba, ki je v praksi prinesla največ zmede, in je bila z interventnim zakonom spremenjena/dopolnjena, je člen 56 ZOPNN-F (prehodne določbe, drugi začasni ukrepi). Pred sprejemom ZIUOPZP je člen 56 ZOPNN-F določal, da se v pogodbah (o dobavi blaga, izvajanju storitev in izvedbi gradenj), ki so jih zasebnopravni subjekti sklenili z državnimi organi ali samoupravnimi lokalnimi skupnostmi, javnimi agencijami, javnimi skladi, javnimi zavodi in javnimi gospodarskimi zavodi ter drugimi osebami javnega prava, ki so posredni uporabniki proračuna Republike Slovenije ali proračuna lokalne skupnosti na podlagi ZJN-3, v obdobju do 31. decembra 2023 določbe o pogodbenih kaznih zaradi zamude ne uporabljajo, pogodbeno dogovorjeni roki pa se podaljšajo *za obdobje trajanja odprave posledic* po naravnih nesrečah

---

večjega obsega. Ta izjema ni veljala za pogodbe o dobavi blaga, ki predstavlja opremo potrebno za odpravo posledic poplav v avgustu 2023.

Ker prehodna ureditev iz člena 56 ZOPNPP-F ni uredila vprašanja, kako razlagati določbo, ki *ex lege* podaljšuje pogodbene roke, in tudi ni jasno določila *obdobja* podaljšanja pogodbeno dogovorjenih rokov, je zakonodajalec v ZIUOPZP to vprašanje podrobneje uredil.

Člen 13 ZIUOPZP zdaj določa, da se pogodbeno dogovorjeni roki podaljšajo *za obdobje šestih mesecev*.

Člen 13 ZIUOPZP na novo določa tudi, da se pogodbeno dogovorjeni roki ne podaljšajo pri projektih, katerih izvedba je neposredno vezana oziroma se sofinancira iz finančne perspektive EU 2014-2020. Še vedno pa se za te primere uporablja določba o pogodbenih kaznih zaradi zamud, v katero interventni zakon ni posegel.

Že ob sprejemu ZOPNN-F se je v praksi postavilo vprašanje, ali se člen 56 ZOPNN-F iz prehodnih določb (zdaj člen 13 ZIUOPZP) uporablja zgolj za pogodbe, ki se izvajajo na območjih, ki so bila prizadeta s poplavami v avgustu 2023, ali pa takšna ureditev velja za vse pogodbe, tudi tiste, ki se izvajajo na neprizadetih območjih Slovenije.

IZLOČENI SKLOPI

Druga novost, ki je bila sprejeta z ZIUOPZP, je ureditev izločenih sklopov. Člen 27 ZIUOPZP naročnikom omogoča, da javno naročilo *gradnje*, vezano na odpravo posledic poplav in plazov, za katero se postopek začne najkasneje 31. marca 2024, in ki ga je mogoče razdeliti na sklope, lahko oddajo neposredno, ne da bi rabili uporabiti katerega izmed postopkov po ZJN-3.

Pri tem je določen pogoj, kdaj naročnik lahko uporabi razdelitev na sklope: če je ocenjena vrednost izločenih sklopov brez DDV nižja od 1.000.000 EUR, vendar skupna vrednost sklopov, oddanih brez uporabe postopkov iz ZJN-3, ne sme presegati 20 % skupne vrednosti vseh sklopov, na katere je bila razdeljena predlagana izvedba gradnje.

ODSTOP OD POGODBE O IZVEDBI JAVNEGA NAROČILA

ZIUOPZP tudi na novo (k že veljavnim razlogom po členu 96 ZJN-3) dodaja razloge za odstop od pogodbe o izvedbi javnega naročila povezane z okoliščinami poplave; in sicer je odstop mogoč:

- če za naročnika zaradi izrednih okoliščin, nastalih zaradi odprave posledic poplav in plazov, na katere ni mogel vplivati in jih predvideti, postane izvedba javnega naročila nemogoča, ali
- če predmet javnega naročila za naročnika zaradi posledic poplav in plazov postane nepotreben, ali
- zaradi potrebe po zagotavljanju proračunskih sredstev za postopke javnih naročil, namenjenih odpravi posledic poplav in plazov z namenom preprečitve nastanka morebitne nadaljnje grozeče škode, pri čemer lahko naročnik odstopi le od tistih pogodb o izvedbi javnega naročila, ki glede na okoliščine niso več prioriteta.

Pri tem velja izpostaviti, da lahko naročnik dodatne razloge za odstop od pogodbe o izvedbi javnega naročila uveljavlja le do 31. 3. 2024.

JAVNA NAROČILA, VKLJUČENA V PROGRAM ODPRAVE POSLEDIC NESREČ

ZIUOPZP v členu 26 ureja možnost, da se za javna naročila za odpravo posledic naravnih nesreč *na stvareh, vezanih na odpravo posledic poplav in plazov in ki so vključene v program odprave posledic nesreč*, ki ga sprejme Vlada RS, uporabljajo pravila za evidenčna javna

---

naročila (pod pogojem, da vrednost javnega naročila ne presega vrednosti, od katerih dalje je potrebna objava v Uradnem listu EU in pod pogojem, da so ta začeta do 31. marca 2024).

S tem členom se ureja izjema od uporabe ZJN-3, in sicer za javna naročila, ki morajo biti izvedena nemudoma, tj. na *stvarah*, ki so vezane na odpravo posledic poplav in plazov, ter za katere bo Vlada RS določila, da sodijo v obseg te izjeme. Kljub temu velja izpostaviti, da morajo naročniki tudi v tem primeru upoštevati pravila, ki veljajo za evidenčna javna naročila skladno s členom 21(2) ZJN-3. Ker Vlada RS še ni sprejela programa odprave posledic nesreč, se določba 26. člena v praksi še ni začela uporabljati.

DRUGI UKREPI PO ZIUOPZP, VEZANI NA PODROČJE JAVNIH NAROČIL

V zvezi s spremembami, ki jih je prinesel interventni zakon za področje javnih naročil, velja izpostaviti še določbo člena 30 ZIUOPZP, ki daje naročnikom naročil male vrednosti, katerih predmet se nanaša na odpravo posledic poplav in plazov in ki niso predmet javnih naročil za odpravo posledic naravnih nesreč na stvarah, ki so vključene v program odprave posledic nesreč, možnost, da sklenejo pogodbo o izvedbi javnega naročila še *pred* pravnomočnostjo odločitve (odstop od obdobja mirovanja).

Tudi če v tem primeru naročnik prejme zahtevek za revizijo, člen 30 ZIUOPZP določa, da se šteje, da je podano soglasje Državne revizijske komisije za sklenitev pogodbe iz člena 20 ZPVPJN.

V zvezi z zahtevki pred Državno revizijsko komisijo glede kršitev postopka oddaje javnega naročila, katerega predmet se nanaša na *odpravo posledic poplav in plazov* (in ki je bil začel najpozneje 31. marca 2024), člen 31 ZIUOPZP zdaj določa, da se o takih zahtevkih odloča *prednostno*. Državna revizijska komisija mora odločiti in izdati sklep najpozneje v desetih delovnih dneh od prejema popolnega zahtevka in celotne dokumentacije brez možnosti podaljšanja roka. S to določbo se zasleduje načelo pospešitve postopkov javnega naročanja, obenem pa se ne odvzame pravica do pravnega varstva.

ZIUOPZP je na novo uredil tudi odstop od obvezne izvedbe projektnega natečaja. Naročnikom za javna naročila, povezana z odpravo posledic poplav in plazov, začeta do 31. marca 2024, pred izvedbo javnega naročila ni treba izpeljati projektnega natečaja (člen 29 ZIUOPZP).

Nazadnje velja v zvezi z novostmi interventnega zakona opozoriti na določbo člena 119 ZIUOPZP, po kateri mora naročnik v dokumentaciji v zvezi z oddajo javnega naročila v primeru, da gre za javno naročilo, povezano z odpravo posledic poplav, na vidnem mestu označiti, da gre za takšno vrsto javnega naročila.

ZAKLJUČEK

Enako kot smo se v času pandemije COVID-19 soočali s številnimi pravnimi izzivi, tudi naravne nesreče (kot so nedavne poplave, ki so prizadele področje Slovenije) terjajo nekatere prilagoditve v pravu. Četudi so nedavne poplave v svojih posledicah izjemne, vsa javna naročila, povezana z odpravo posledic poplav ne opravičujejo uporabo izjeme iz člena 27(1) ZJN-3. Ta je namreč namenjena le tistim izjemnim primerom, ki vzpostavljajo osnovne pogoje za preživetje oziroma preprečujejo nastanek neposredno grozeče škode.

Da bi se zagotovila čim prejšnja sanacija uničene infrastrukture, bo treba razmisliti o možnosti oddaje javnega naročila, ki bo za naročnika pomenila najmanjše administrativno in časovno breme. Kot prva možnost se kaže postopek s pogajanjem brez predhodne objave iz razloga skrajne nujnosti, katerega prednost je ravno v tem, da naročnik prosto izbira izvajalca in je pri izvedbi postopka manj omejen s pravili in načeli javnega naročanja. V vsakem primeru bo odločitev na naročniku, da razmisli, ali okoliščine konkretnega primera utemeljujejo izbiro posameznega postopka (dokazno breme v postopkih pravnega varstva je na naročniku). Naročnikom v vsakem primeru ostaja možnost, da javno naročilo oddajo po transparentnem postopku (bodisi odprtem, omejenem ali konkurenčnem postopku s pogajanjem) pod pogoji skrajšanih rokov.

Za pomoč naročnikom in izvajalcem, ki so jih prizadele poplave, so bili z ZOPNN-F in ZIUOPZP sprejeti ukrepi, ki tudi na področju javnih naročil uvajajo določene spremembe. Namen zakonodajalca v obeh primerih je, da glede na izjemno situacijo razbremeni tako naročnike kot izvajalce, da ti karseda enostavno in hitro poskrbijo za odpravo posledic poplav. Ker je obrazložitev zakonodajalca pri sprejemu teh ukrepov nekoliko skopa, ostajajo mnoga vprašanja odprta, zato velja počakati, kako se bodo zapisana pravila odrazila v praksi.

Tukaj smo za vas.

Janja Zaplotnik, Partnerka

Področja delovanja

Konkurenčno pravo
Komerzialne pogodbe
Prevzemi in združitve

e-pošta: janja.zaplotnik@jadek-pensa.si

Iris Pensa, Partnerka

Področja delovanja

Delovno pravo
Preprečevanje in reševanje sporov
Pravo človekovih pravic

e-pošta: iris.pensa@jadek-pensa.si

Borut Leskovec, Partner

Področja delovanja

Korporacijsko pravo
Nepremičnine, gradbeništvo in infrastruktura
Preprečevanje in reševanje sporov
Javno naročanje

e-pošta: borut.leskovec@jadek-pensa.si

Veronika Bratož, Davčna svetovalka

Področja delovanja

Davčno pravo

e-pošta: veronika.bratoz@jadek-pensa.si

JADEK & PENSA

Zgrajeni na tradiciji.
Utemeljeni na znanju.
Pripravljeni na prihodnost.

ODVETNIŠKA PISARNA JADEK & PENSA D.O.O.
TAVČARJEVA ULICA 6, SI-1000 LJUBLJANA
T (01) 234 25 20
www.jadek-pensa.si